מעט מאורו של חנן

דף לימוד משפחתי לפרשת וירא

מתורת חנן פורת • דמות החמ"ד תשפ"ז

"וַיֵּרָא אֵלָיו ה' בְּאֵלֹנֵי מַמְרֵא וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל כְּחֹם הַיּוֹם.
וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים נִצָּבִים עָלָיו..." בראשית י"ח, א-ב

מאורו של חנן:

בפתח הפרשה, אברהם אבינו נמצא בעיצומו של מפגש נבואי נשגב עם הקב"ה, שבא לבקרו לאחר ברית המילה. והנה, מופיעים שלושה עוברי אורח במדבר. אברהם מבקש מהקב"ה להמתין לו, ורץ לקראת האורחים כדי לקבל את פניהם. מכאן למדו חז"ל במסכת שבת (קכ"ז, א): "גדולה הכנסת אורחים **מהקבלת** פני השכינה."

חנן מציע להעמיק בדברי חז"ל באמצעות התבוננות באות מ"ם שבמילה "מהקבלת פני השכינה". לאות מ"ם בלשון הקודש יש שתי משמעויות מרכזיות: מ"ם היתרון – המציינת השוואה בין שני דברים, ומ"ם המקור – המבטאת סיבה או נקודת מוצא שממנה נובע דבר אחר.

לפי הפירוש הראשון, מ"ם היתרון, חז"ל מלמדים אותנו סדר עדיפויות מוסרי עמוק: גם כאשר האדם נמצא בחוויה הרוחנית הנשגבת ביותר, אם ניצב לפניו אדם הזקוק לעזרה ולחסד – האחריות כלפי הזולת קודמת. הקדושה אינה מנותקת מן החיים, אלא מתגלה דווקא מתוך עשיית הטוב והטבת המציאות.
לפי הפירוש השני, מ"ם המקור, חנן מציע קריאה מחודשת: הקב"ה בא לבקר את אברהם כדי ללמדו שיעור מעשי בביקור חולים ובמידת החסד. אברהם אבינו הקשיב היטב לשיעור האלוקי, הבין מיד את הציווי "והלכת בדרכיו", ויצא לתרגם את הלימוד למעשה – בקבלת פני האורחים.
חסד אמיתי אינו רק רגש מופשט או כוונה טובה; הוא היכולת להפוך הדרכה אלוקית למעשה חי וממשי בתוך המציאות.

ניצוץ של זהות

הזהות הציונית־דתית שואפת תמיד לחבר בין עולם הקודש והתפילה לבין תיקון עולם ועשייה חברתית. אין זו רוחניות המסתגרת בדל"ת אמותיה של חוויה פרטית ומנותקת, אלא אמונה המבקשת להתגלות במעשה ובאחריות כלפי הזולת.

חנן פורת עצמו היה התגלמות של רעיון זה. לצד היותו תלמיד חכם גדול, אדם שדבק בעולמות הרוח ובקשר עם השכינה, הוא היה איש של חסד מעשי. הוא הקים את ארגון החסד "אורות החסד", שסייע לאלפי משפחות בישראל, עמד בראשו לאורך שנים, ופעל ללא לאות למען אנשים שנזקקו לעזרה – בהקמת מפעלים חברתיים, בהושטת יד לחלש ובהקשבה למצוקתו של כל אדם.

"וְהָלַכְתָּ בִּדְרָכָיו"

הדרך הטובה ביותר להיפגש עם השכינה אינה רק להביט אל השמיים, אלא לפתוח את פתח האוהל, להביט סביבנו, ולהפוך את החסד האלוקי למציאות חיה ונושמת.

שיח משפחתי סביב שולחן השבת

לעזוב הכל ולרוץ

אברהם עוזב את המפגש עם השכינה כדי לרוץ אל האורחים. האם קרה לכם שהייתם עסוקים במשהו שהיה חשוב לכם או שנהניתם ממנו מאוד, ובכל זאת עצרתם הכל כדי לעזור למישהו אחר?
איך הרגשתם כאשר רצתם, ואיך הרגשתם לאחר מכן?

לבקר ולשמח

הקב"ה מגיע לבקר את אברהם לאחר ברית המילה. מה החשיבות של מצוות ביקור חולים או של התעניינות בחבר שקצת עצוב, בודד או זקוק לחיזוק?
כיצד מילה טובה או ביקור קצר יכולים לשנות את יומו של אדם אחר?

מהלימוד למעשה

חנן מדגיש שאברהם לא הסתפק בלימוד על מידת החסד, אלא מיד תרגם אותו למעשה.
כיצד אנחנו יכולים להפוך את הדברים הטובים שאנו לומדים בבית הספר, בתנועה או סביב שולחן השבת – למעשים של ממש בשבוע, בכיתה וביום־יום?

זהות בשטח

הציונות הדתית חרטה על דגלה את השילוב שבין קודש לחול, בין עולם התורה והרוח לבין עשייה חברתית ולאומית רחבה. כיצד הרעיון של "גדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני השכינה" מבטא את התפיסה הזו?
כיצד אנו יכולים לוודא שפרוחניות שלנו תוביל אותנו תמיד לאחריות נתינה ופעילה למען הקהילה והחברה?